

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Навчально-науковий інститут журналістики
Кафедра мови медіа

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мовна підготовка: редагування для студентів

галузь знань: 06 журналістика
спеціальність: 061 журналістика
освітній рівень: перший, бакалавр
освітньо-професійна програма: *журналістика та соціальна комунікація, реклама та зв'язки з громадськістю, видавнича справа та медіаредагування, медіапродюсування*
дисципліна: обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2024

Розробники: Дмитро ДАНИЛЬЧУК, кандидат філологічних наук, доцент катедри мови медіа; Олеся ПРОЦЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент катедри мови медіа

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. катедри мови медіа

 (Наталія ШУМАРОВА)

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту журналістики

Протокол від «31» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії (Анастасія ВОЛОБУСВА)

1. Мета дисципліни – поглибити знання студентів про норми сучасної української літературної мови; виробити вміння й навички редагування медійного тексту з опертям на апробовані практикою техніки й методики; навчити студентів виявляти помилкогенні зони в текстах ЗМК; збагатити майбутніх фахівців відомостями про мовні особливості текстів різних функціональних стилів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати основні норми сучасної української літературної мови.
2. Уміти будувати зв'язний текст, зокрема журналістський.
3. Мати словниковий запас української літературної мови, достатній для професійної та побутової комунікації.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Мовна підготовка: редагування» належить до переліку обов'язкових дисциплін ЗВО, її викладають у 5 семестрі 3 курсу бакалаврату; вчить студентів редагувати медіатексти із застосуванням основних технік і методик редагування та з урахуванням комунікативних настанов, мети й завдань редагованого тексту, його функціонально-стильової та жанрової належності, правописних особливостей, цільової аудиторії, ідіостилю автора тощо. Предметом вивчення курсу є механізми, техніки й методики редагування, що спрямовані на виявлення та усунення помилок, на загальне поліпшення тексту відповідно до норм сучасної української літературної мови і усталених законів та правил побудови журналістських текстів. У процесі навчання студенти знайомляться з основними різновидами, техніками й методиками редагування, з типами мовних та комунікативних помилок, способами діагностування і виправлення їх у тексті залежно від його структурних і комунікативних характеристик, з функціонально-стильовими й правописними особливостями текстів ЗМК.

4. Завдання (навчальні цілі):

За результатами опанування навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- основні поняття й терміни курсу, специфіку редагування текстів ЗМК, етапи розвитку редакторської діяльності в Україні та світі, різновиди редагування текстів;
- аспекти й межі втручання редактора в текст, особливості редакторського читання, структуру й методики редакторського аналізу, сутність та завдання редвисновку, техніки, правила й умови правлення тексту;
- різновиди структур тексту, його ключові ознаки, властивості й засоби, основні закони сприймання тексту; зміст понять *стиль*, *стилістика*, *лінгвостилістика*, ознаки публіцистичного стилю сучасної української мови;
- співвідношення понять *анорматив*, *помилка*, *неточність*, *девіація*, наявні класифікації помилок, основні чинники появи помилок у мовленні; типи мовних, стилістичних і комунікативних помилок, зміст поняття *помилкогенна зона*;

уміти:

- здійснювати редакторський аналіз медіатекстів, формувати редакторський висновок на його основі;
- використовувати основні методики аналізу журналістського матеріалу, техніки й технології правлення тексту; виконувати ефективне постредагування текстів після етапів комп'ютерного перекладу та комп'ютерного редагування;
- покращувати цілісність і зв'язність медіатексту, підвищувати інформативність мовних одиниць у ньому; визначати стильову й жанрову належність текстів;

- виявляти помилкогенні зони в медіатекстах, визначати типи помилок та обирати оптимальні шляхи їх виправлення/усунення з огляду на жанрово-стильову належність тексту, його мовно-комунікативні характеристики; редагувати тексти з правописними варіантами та альтернативним правописом.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

5. Результати навчання (РН) за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати мету й завдання, основні поняття й терміни курсу, розуміти специфіку редагування текстів ЗМК, знати етапи розвитку редакторської діяльності в Україні та світі, орієнтуватися в різновидах редагування текстів	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	6%
1.2	Знати аспекти й межі втручання редактора в текст, особливості редакторського читання, структуру і методики редакторського аналізу, сутність та завдання редвисновку, техніки, правила й умови правлення тексту	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	6%
1.3	Знати різновиди структур тексту, його ключові ознаки, властивості й засоби, основні закони сприймання тексту; зміст понять <i>стиль</i> , <i>стилістика</i> , <i>лінгвостилістика</i> , ознаки публіцистичного стилю (стилю ЗМК) серед функціональних стилів сучасної української мови	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	6%
1.4	Знати й розуміти співвідношення понять девіація, анорматив, помилка, неточність, класифікації помилок, основні чинники появи помилок у мовленні; типи мовних, стилістичних і комунікативних помилок, розуміти зміст поняття <i>помилкогенна зона</i>	Лекція, практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	6%
1.5	Комплексні знання з теорії редагування, теорії твору, типології помилок і практичної стилістики	Практичне заняття, самостійна робота	Усна відповідь, письмові вправи, творчі роботи, залік	15%
2.1	Уміти здійснювати редакторський аналіз медіатекстів, формувати редакторський висновок на його основі	Практичне заняття	Усна відповідь, письмові вправи й завдання	5%
2.2	Уміти використовувати основні методики аналізу журналістського матеріалу, техніки й технології правлення тексту; виконувати	Практичне заняття	Письмові вправи, творчі завдання	5%

	ефективне постредагування текстів після етапів комп'ютерного перекладу та комп'ютерного редагування			
2.3	Уміти покращувати цілісність і зв'язність медіатексту, підвищувати інформативність мовних одиниць у ньому; визначати стильову й жанрову належність текстів	Практичне заняття	Усна відповідь, модульна контрольна робота	5%
2.4	Уміти виявляти помилкогенні зони в медіатекстах, визначати типи помилок та обирати оптимальні шляхи їх виправлення/усунення з огляду на жанрово-стильову належність тексту, його мовно-комунікативні характеристики; редагувати тексти з правописними варіантами та альтернативним правописом	Практичне заняття	Усна відповідь, практичні вправи, модульна контрольна робота	5%
2.5	Практичне застосування набутих знань під час виконання комплексних завдань	Практичне заняття	Модульна контрольна робота, залік	15%
3.1	Обговорення рекомендацій відомих редакторів, мовознавців, майстрів слова стосовно культури українського мовлення	Самостійна робота, практичне заняття	Усна відповідь, презентація творчих робіт	5%
3.2	Обговорення шляхів і методів редакторського втручання в конкретний журналістський текст	Самостійна робота, практичне заняття	Усна відповідь, презентація підготовленого завдання	5%
4.1	Самостійне опрацювання матеріалу й презентування його на практичних заняттях	Самостійна робота, практичне заняття	Усна відповідь, письмові завдання, творчі роботи	10%
4.2	Відповідальність і самостійність під час виконання підсумкових завдань	Практичне заняття, самостійна робота	Залік	6%
	Разом			100%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни з програмними результатами навчання

Результати навчання до Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	4.1	4.2
ПР 24. Здійснювати редагування текстів українською мовою	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки. Контроль знань студентів здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 39 % від загальної оцінки, та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 61 % загальної оцінки.

Упродовж семестру 50% балів відводиться на аудиторні заняття (практичні заняття, модульні роботи) і 50% – на самостійну роботу у вигляді творчих завдань, написання текстів із заявленим завданням тощо.

До написання залікової контрольної роботи (залік), яка оцінюється в 20 балів, студент(ка) має набрати в семестрі не менше 40 балів (рекомендовано – 48 балів), максимально 80 балів. Під час складання заліку студент(ка) може отримати максимально 20 балів, мінімально 12 балів, тобто 60% від максимальної величини, що разом із балами, отриманими впродовж семестру, визначить його/її оцінку.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

	ЗМ-1, 2	
	Min. 48 балів	Max. 80 балів
Усна відповідь на практичних заняттях оцінюються в 1 бал	21x1=21	30x1=30
Самостійна робота у формі практичних вправ і творчих завдань	15x1=15	15x2=30
Модульні контрольні роботи (дві)	2x6=12	2x10=20

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент(ка), – 20;
- форма проведення заліку – письмова контрольна робота, яка може містити одне теоретичне й кілька практичних завдань (на розсуд викладача, який веде практичні заняття);
- кожне завдання для позитивного оцінювання має бути виконане щонайменше на 60 %, інакше таке виконання вважається незадовільним;
- усі завдання виконуються самостійно, без допомоги конспектів, підручників та інших джерел інформації (як-от інтернет-сайти тощо).

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	24	24	12	60
Максимум	40	40	20	100

- умови допуску до заліку:

- за виконання навчальної програми (оцінювання аудиторних завдань, самостійної роботи і написання двох модульних контрольних робіт) студент(ка) має отримати впродовж семестру не менше 40 балів (рекомендований мінімум – 48 балів), при цьому за кожен із двох змістових модулів не менше 20 балів (рекомендовано – 24 бали). Мінімальна кількість балів за залік, які додаються до семестрових, – 12 балів. Якщо залікову роботу виконано на кількість балів, меншу за 12, отримані бали не додаються до семестрових, а студент(ка) отримує оцінку “не зараховано”.

- студент(ка), який/яка за семестр набере кількість балів, сумарно меншу, ніж критично-розрахунковий мінімум 40 балів, та/або набере за один зі змістових модулів менше, ніж 20 балів, до складання заліку не допускається.

7.2 Організація оцінювання:

Програма курсу розрахована на один семестр і поділена на 2 змістові модулі. Кожен змістовий модуль включає в себе лекції, практичні заняття та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. До змістового модуля 1 (ЗМ1) входять теми 1–3 (практичні 1–11), до змістового модуля 2 (ЗМ2) – теми 4–7 (практичні 12–19).

Оцінювання успішності знань студентів здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (практичні заняття, самостійна робота, модульні роботи) і підсумкове оцінювання (залік).

Успішне виконання завдання (практичні завдання, самостійна робота, залік) передбачає отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки. Загальна сума балів у семестрі – 100 балів (із них: семестрове оцінювання – максимум 80 балів, підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів). Студенти, які за підсумками семестрового оцінювання наберуть 60 і більше балів, можуть за їхнім бажанням отримати цю кількість балів як загальну оцінку за курс (“зараховано”) і не складати окремо залік (не писати залікової контрольної роботи на 20 балів).

Після завершення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота під час практичного заняття у вигляді письмової роботи з виконанням практичних завдань. Орієнтовні терміни проведення МКР: № 1 – друга декада жовтня, № 2 – друга декада листопада.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

а) кожне завдання оцінюється позитивно лише в разі його виконання щонайменше на 60%, в іншому разі завдання оцінюється в 0 балів;

б) робота виконана охайно, допускаються лише два випадки виправлень (всі наступні вважаються помилкою);

в) модульна робота виконується в межах зазначеного часу – не більше 40 хвилин МКР № 1; не більше 80 хвилин МКР № 2, а також залікова контрольна робота.

Самостійна робота – творчі завдання, тексти із заявленим завданням (твір / есе) за результатами опрацювання рекомендованих джерел. **Оцінювання завдань самостійної роботи:** максимальна кількість балів за кожне завдання – 2, що складаються з таких компонентів (для письмових завдань):

а) точність і повнота виконання завдання – 0,75 бала; б) орфографічна, стилістична та пунктуаційна грамотність – 0,75 бала; в) вчасність виконання роботи – 0,5 бала.

Усі семестрові роботи (у межах практичних занять та самостійної роботи) має бути подано викладачеві (особисто або на кафедрі) в робочий час; роботи в електронній формі – прикріплено в гугл-класі чи надіслано на електронну пошту викладача. На перевірку роботи викладач має один робочий тиждень; у разі невстигання через поважні обставини викладач інформує про це групу та повідомляє про новий термін завершення перевірки.

Студент(ка), що з поважної причини пропустив/пропустила практичне заняття, має право відпрацювати його впродовж 14 календарних днів з моменту проведення заняття за умови наявності медичної довідки або іншого документа, що підтверджує поважність причини нез'явлення на заняття.

У період дії воєнного/надзвичайного стану студенти, які не мають можливості відвідувати заняття, можуть самостійно опрацювати навчальний матеріал, сформувані компетентності, здобути практичні результати навчання, передбачені темою заняття, та надати викладачеві письмові роботи протягом 14 календарних днів після відповідного заняття. Матеріали й завдання для самостійного формування компетентностей викладач оприлюднює в гугл-класі.

Оголошення результатів навчання. Оцінювання відповідей під час занять завершується оголошенням балів (за згодою студента/студентки) або ознайомленням з оцінкою в індивідуальному порядку відразу після закінчення заняття. Результати письмових і модульних робіт оголошуються на наступному занятті або через тиждень після того, як було виконано письмову роботу. Сумарну кількість балів необхідно оголосити на останньому занятті або протягом тижня після нього довести до відома студентів через узгоджений з ними канал комунікації.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практ. заняття	С/Р
<i>Змістовий модуль 1. Редагування як вид практичної медіадіяльності</i>				
1	Тема 1. Вступ до редагування. Предмет, мета і завдання курсу. Що має знати сучасний медіафахівець про редагування. Основні терміни та поняття. Історія й сучасність редагування, тенденції розвитку в майбутньому. Редагування як фах (професія) і як один зі скілів універсального журналіста. Аспекти редагування. Різновиди й типи редагування. Літературне редагування. Якого працівника шукає роботодавець на медіаринку в Україні й за кордоном	2	2	6
2	Тема 2. Технологія редагування медіатексту. Структура редакторського аналізу. Прийоми розуміння (осягнення) тексту. Техніки, методики та методи аналізу тексту й прийняття рішень. Техніка правлення тексту. Умови й правила правлення. Редакторський висновок. Засади роботи редактора з автором. Межі редакторського втручання в текст. Десять заповідей редактора. Вісім «смертних гріхів» редактора	2	2	6
3	Тема 3. Текст як об'єкт редагування. Особливості редагування текстів для різних медіаплатформ. Редагування новин, інтерв'ю, текстів для аудіовізуальних медіа. Оралізація тексту. Якість оригіналу: сприйнятність (читабельність), інформативність (змістовність), «людяність». Цілісність, зв'язність та завершеність тексту. Редагування за структурами твору. Основні закони сприймання тексту	2	16	18
4	<i>Модульна контрольна робота 1</i>		2	2

Змістовий модуль 2. Мовностилістичні аспекти редагування				
5	Тема 4. Помилки в центрі уваги редактора. Помилкогенні зони медіатексту. Сучасні підходи до вивчення помилок у мовленні й тексті. Класифікації помилок. Мовні й комунікативно-прагматичні помилки, їх типи, причини виникнення в мовленні. Співвідношення понять <i>девіація / відхилення, анорматив, помилка (похибка), неточність</i> . Норми сучасної української літературної мови. Культура мовлення ЗМК. Поняття <i>помилкогенна зона</i> , діагностування таких зон у медійних текстах. Типові мовні й стилістичні помилки у вживанні українських та іншомовних власних назв, запозичених слів різних ступенів адаптації, абревіатур і складноскорочених слів тощо	2	10	10
6	Тема 5. Мовна ситуація білінгвізму як чинник появи помилок у мовленні. Мовна ситуація в Україні: історія й сьогодення. Суржик, його різновиди, підходи до кваліфікація явища. Результати зросійщення термінології, антропонімії та топонімії. Класифікація російсько-українських мовних інтерферем на різних рівнях. Феномен уникання близькозвучних із російськими мовних одиниць в українському мовленні	2	8	10
7	Тема 6. Варіанти мовних норм як чинник ускладнення тексту. Варіативність вимови й наголошування. Синонімія лексичних одиниць із погляду редагування. Варіантні граматичні форми. Паралельні синтаксичні конструкції. Варіанти норм у чинному Українському правописі та їхні історичні передумови. Особливості редагування текстів з альтернативним правописом. Підходи до редагування креолізованого тексту, тексту з іншографічними й числовими внесеннями	2	8	12
8	Тема 7. Стилїстика медіатексту. Поняття <i>стиль, стилїстика, лїнгвостилїстика</i> . Стилїзова диференція сучасної української літературної мови, основні ознаки її функціональних стилів. Публіцистичний стиль (стиль мови ЗМК, медіастиль), його різновиди у зв'язку з жанровими особливостями творів. Стилїстичні помилки, їх різновиди. Авторські стилі (ідіостилі), їх відношення до ідіолектів. Навмисні девіації як виражальний засіб у текстах масмедіа	2	10	10
9	<i>Модульна контрольна робота 2</i>		2	2
	УСЬОГО	14	60	76

Загальний обсяг **150 год.**, в тому числі:

Лекції – **14 год.**

Практичні заняття – **60 год.**

Самостійна робота – **76 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Мариненко І. Мовна підготовка з редагування : навчальний посібник-практикум. Київ, 2022. 121 с. Режим доступу: <http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2022/10/Zbirnyk-vprav-movna-pidhotovnka-z-redahuvannia.pdf>
2. Швець В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Мовна підготовка: редагування» за темою «Помилки в центрі уваги редактора. Помилкогенні зони медіатексту». Київ, 2023. 26 с. Режим доступу: http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2023/05/Metodychni-rekomendatsii-do-samostiynoi-roboty-studentiv-z-dystsypliny_Movna-pidhotovka-redahuvannia.pdf
3. Швець В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Мовна підготовка: редагування» за темою «Особливості редагування текстів ЗМК різних жанрів і типів для різних платформ». Київ, 2024. 29 с. Режим доступу: <http://labs.journ.knu.ua/mova/wp-content/uploads/2024/05/Movna-pidhotovka-redahuvannia.pdf>
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної девіатології. Львів : ЛНУ імені Івана Франка., 2000. 237 с.
5. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика сучасної української мови. Використання морфологічних засобів мови. Київ : ЛДЛ, 1998. 176 с.
6. Данильчук Д. Український правопис: роздоріжжя і дороговкази. Київ : Либідь, 2013. 224 с.
7. Капелюшний А. О. Стилiстика. Редагування журналістських текстiв : практичні заняття : навч. посiб. Львів : ПАІС, 2003. 544 с.
8. Михайленко В. М. Теорія твору й тексту : навч. посiбник. Київ : Паливода А.В., 2013. 256 с.
9. Пономарів О. Українське слово для всіх і для кожного. 2-ге вид. Київ : Либідь, 2017. 360 с.
10. Проценко О. В. Прагматична самокорекція в українському спонтанному мовленні білінгвів (на матеріалі теле- та радіотекстів) : монографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2005. 127 с.
11. Різун В. В. Літературне редагування : підручник. Київ : Либідь, 1996. 240 с.
12. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму / Київський держ. лінгвістичний ун-т. Київ : КЛДУ, 2000. 284 с.

Додаткові:

13. PRO-Мова, або Де ми помиляємось / кер. проекту: О.М. Демська-Кульчицька. Київ : Агенція «Стандарт», 2006. 196 с.
14. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посiбник / за заг. ред. О. Сербенської. Львів: Апріорі, 2017. 304 с.
15. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. 4-е вид., перероб. і доп. К.: Українська книга, 1997. 336 с.
16. Волощак М. Неправильно – правильно : довідник з українського слововживання : за матеріалами ЗМІ. 2-ге доп. вид. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2003. 160 с.
17. Годунок З. В. Літературне редагування (практикум) : навч.-метод. посiб. Острого : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2017. 103 с.
18. Гузенко С. В. Літературне редагування : навч. посiб. Миколаїв : ІЛІОН, 2013. 132 с.
19. Данильчук Д. Стилiстичний синтаксис : збiрник вправ : практикум. Київ, 2001. 172 с.
20. Караванський С. До зір крізь терня, або Хочу бути редактором. Львів : БаК, 2008. 120 с.

21. Кравець Л. В. Стилїстика української мови : практикум : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2004. 200 с.
22. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. Київ : Основи, 2004. 303 с.
23. Літературне редагування : навч.-метод. посіб. / упоряд. К.С. Серажим. Київ : Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. 141 с.
24. Мариненко І. О. Лексикологія української мови : практикум. Київ, 2017. 172 с.
25. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації) : навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
26. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ : Вид. центр «Академія», 2007. 360 с.
27. Непийвода Н. Ф. Сам собі редактор : порадник з української мови. Київ : Українська книга, 1998. 240 с.
28. Німчук В. В. Проблеми українського правопису в ХХ – ХХІ ст. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. пед. університет, 2002. 116 с.
29. Пономарів О. Д. Культура слова : мовностилістичні поради. 2-ге вид., стереот. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
30. Проценко О. В. Типові помилки у вживанні дієслівних форм як наслідок прогалин у шкільній освіті // Наукові записки. Серія «Філологічні науки». 2021. Вип. 193. С. 423-428.
31. Різун В. В. Аспекти теорії тексту // Нариси про текст : теоретичні питання комунікації і тексту / Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Київ : РВЦ «Київський університет», 1998. С. 3-59.
32. Сучасна українська мова : підручник / за ред. О.Д. Пономарева. 4-те вид. К. : Либідь, 2008. 488 с.
33. Тимошик Микола. Книга для автора, редактора, видавця : практичний посібник. 2-ге вид., стереотипне. Київ : Наша культура і наука, 2006. 560 с.
34. Український правопис / НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с. Офіційний електронний документ на сайті МОН України: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/%202019.pdf>
35. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія. Вид. 3-тє, доп. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2013. 332 с.
36. Фаріон І. Д. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів : Свічадо, 2004. 120 с.
37. Яцимірська М. Культура фахової мови журналіста : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

10. Додаткові інформаційні ресурси:

38. www.mova.info (Лінгвістичний портал: Корпус української мови; Словники; Довідка; Правопис; Електронний підручник)
39. www.journ.univ.kiev.ua (Електронна бібліотека Інституту журналістики)
40. <https://r2u.org.ua> (Російсько-українські словники)
41. <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm> (Сайт «Ізборник»)
42. <https://ukr-mova.in.ua/> (Освітній проєкт «Мова – ДНК нації»)
43. <https://www.uaredactor.com.ua> (Асоціація українських редакторів)